C/2025/4990

12.9.2025.

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Komisijas pamatnostādnes un ziņošanas veidne, kas izstrādātas saskaņā ar Direktīvas (ES) 2022/2557 par kritisko vienību noturību 5. panta 5. punktu, 6. panta 6. punktu un 7. panta 3. punktu

(C/2025/4990)

I. IEVADS

1. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2022/2557 ([1]) par kritisko vienību noturību (turpmāk –"direktīva") mērķis ir nodrošināt, ka pakalpojumi, kas ir būtiski svarīgu sabiedrības funkciju vai saimniecisko darbību uzturēšanai, tiek netraucēti sniegti iekšējā tirgū. Direktīva veicina kritisko vienību, kas sniedz šādus pakalpojumus, noturību, un ar to tiek izveidots visaptverošs satvars, kas pievēršas kritisko vienību noturībai pret visiem apdraudējumiem (gan dabas un cilvēka radītiem, gan nejaušiem un tīšiem apdraudējumiem).

2. Lai sasniegtu augstu noturības līmeni, dalībvalstīm saskaņā ar direktīvu ir jāveic pienākumi. Komisija ir pilnvarota izstrādāt ieteikumus, nesaistošas pamatnostādnes un brīvprātīgu kopēju ziņošanas veidni, lai palīdzētu tām izpildīt dažus no šiem pienākumiem. Konkrētāk, ar šo paziņojumu tiek īstenots direktīvas 5. panta 5. punkts par veidnes izstrādi noteiktas informācijas sniegšanai Komisijai, direktīvas 6. panta 6. punkts par ieteikumu un pamatnostādņu izstrādi, lai palīdzētu dalībvalstīm identificēt kritiskās vienības, kā arī direktīvas 7. panta 3. punkts par pamatnostādņu pieņemšanu, lai atvieglotu traucējošās ietekmes būtiskuma noteikšanas kritēriju piemērošanu, ņemot vērā informāciju, kas dalībvalstīm jāiesniedz saskaņā ar direktīvas 7. panta 2. punktu.

3. Pirms šā paziņojuma pieņemšanas saskaņā ar iepriekš minētajiem noteikumiem 2024. gada 3. un 4. oktobrī notikušajā darbseminārā notika apspriešanās ar dalībvalstīm, un 2025. gada 12. februārī notika apspriešanās ar Kritisko vienību noturības grupu (*CERG*). Turpmākas divpusējas apspriešanās ar *CERG* delegātiem notika rakstiski 2025. gada martā, un 2025. gada 7. aprīlī *CERG* tika nosūtīta atjauninātā versija.

4. Šis paziņojums nav juridiski saistošs un neietekmē ES tiesību aktu interpretāciju Eiropas Savienības Tiesā.

II. BRĪVPRĀTĪGA KOPĒJA ZIŅOŠANAS VEIDNE

5. Direktīvas 5. panta 5. punktā paredzētā brīvprātīga kopēja ziņošanas veidne, kas dalībvalstīm jāizmanto, lai sniegtu Komisijai noteiktu informāciju saistībā ar riska novērtējumu, ir iekļauta pielikumā.

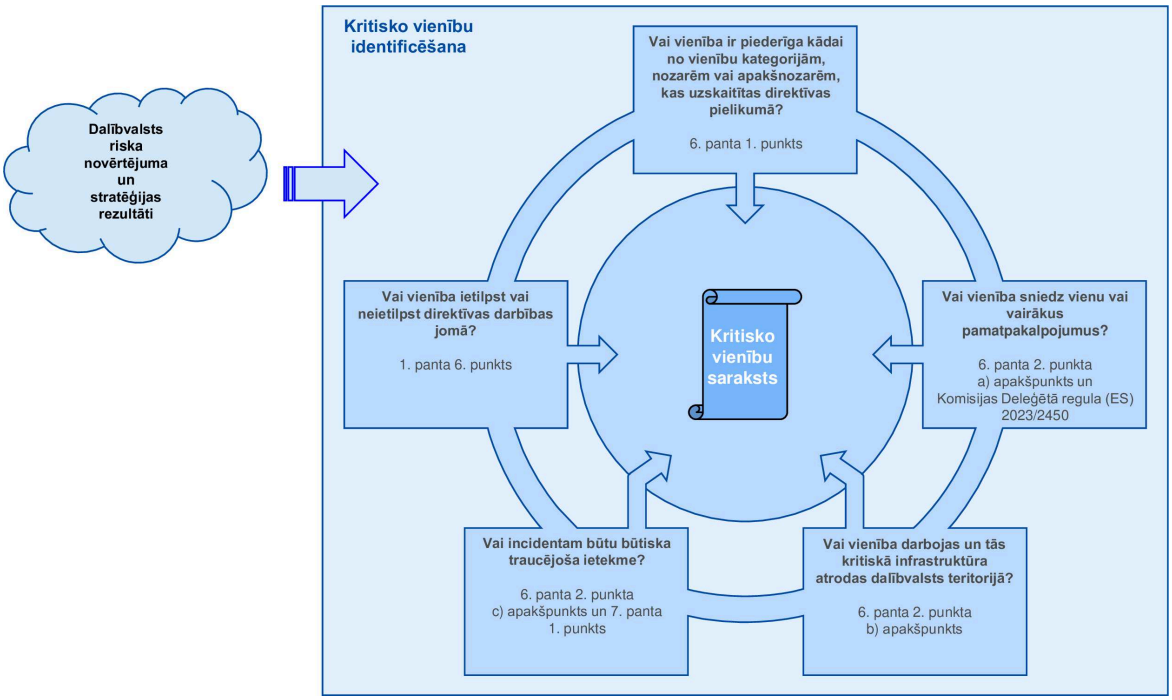
6. Lai gan šī ziņošanas veidne pēc būtības ir brīvprātīga, dalībvalstis tiek mudinātas to izmantot, sniedzot informāciju saskaņā ar direktīvas 5. panta 4. punktu.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2557 (2022. gada 14. decembris) par kritisko vienību noturību un Padomes Direktīvas 2008/114/EK atcelšanu (OV L 333, 27.12.2022., 164. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj).

III. NESAISTOŠAS PAMATNOSTĀDNES KRITISKO VIENĪBU IDENTIFICĒŠANAS ATBALSTAM

1. attēls

Kritisko vienību identificēšanas process ([2])

7. Saistībā ar atbalstu kritisko vienību identificēšanai, ņemot vērā direktīvas 3. ([3]) un 16. ([4]) apsvērumu, šo nesaistošo pamatnostādņu mērķis jo īpaši ir atbalstīt kritisko vienību identificēšanas kritēriju konsekventu piemērošanu ES līmenī.

8. Saskaņā ar direktīvas 6. panta 2. punktu "*kad dalībvalsts identificē kritiskās vienības, saskaņā ar direktīvu tā ņem vērā sava dalībvalsts riska novērtējuma un stratēģijas rezultātus un piemēro visus turpmāk minētos kritērijus*:

a) *vienība sniedz vienu vai vairākus pamatpakalpojumus;*

b) *vienība darbojas un tās kritiskā infrastruktūra atrodas attiecīgās dalībvalsts teritorijā; un*

c) *incidentam būtu būtiska traucējoša ietekme, kas noteikta saskaņā ar 7. panta 1. punktu, uz viena vai vairāku pamatpakalpojumu sniegšanu, ko veic vienība, vai uz citu pamatpakalpojumu sniegšanu pielikumā noteiktajā nozarēs, kuras ir atkarīgas no attiecīgā pamatpakalpojuma vai attiecīgajiem pamatpakalpojumiem*".

9. No iepriekš minētā izriet, ka dalībvalstīm kritisko vienību identificēšanas procesā būtu jāņem vērā trīs galvenie elementi, un tie ir: riska novērtējuma rezultāti, valsts stratēģijas rezultāti un iepriekš 8. punktā minēto kritēriju kumulatīva piemērošana.

([2]) Nav jāievēro obligāta identificēšanas posmu secība.

([3]) "*Iekšējam tirgum ir raksturīga sadrumstalotība attiecībā uz kritisko vienību identificēšanu, jo attiecīgās nozares un vienību kategorijas netiek konsekventi atzītas par kritiskām vienībām visās dalībvalstīs. Tādēļ ar šo direktīvu būtu jāievieš minimālie noteikumi, ar kuriem jāpanāk stabils saskaņotības līmenis attiecībā uz nozarēm un vienību kategorijām, kas ietilpst tās darbības jomā.*"

([4]) "*Lai nodrošinātu, ka šīs direktīvas noturības prasības attiecas uz visām attiecīgajām vienībām, un lai samazinātu atšķirības šajā ziņā, ir svarīgi noteikt saskaņotus noteikumus, kas ļautu konsekventi identificēt kritiskās vienības visā Savienībā, vienlaikus arī ļaujot dalībvalstīm pienācīgi atspoguļot šo vienību lomu un nozīmīgumu valsts līmenī.*"

III.1. **Riska izvērtējuma rezultāti**

10. Direktīvas 15. apsvērumā paskaidrots, ka "*dalībvalstu darbībās, kuru mērķis ir identificēt kritiskās vienības un palīdzēt nodrošināt to noturību, būtu jāievēro uz risku balstīta pieeja, kas īpaši vērsta uz vienībām, kuras ir visbūtiskākās svarīgu sabiedrības funkciju vai saimniecisko darbību veikšanai*".

11. Dalībvalstis tiek mudinātas izmantot saskaņā ar direktīvas 5. pantu veiktā riska novērtējuma rezultātus kritisko vienību identificēšanai, ņemot vērā:

a) konkrētās vienības sniegto pamatpakalpojumu zaudējumu vai traucējumu apjomu (liela vai maza ietekme) un

b) konkrētās vienības sniegto pamatpakalpojumu zaudējumu vai traucējumu varbūtību (augsta vai zema varbūtība).

12. Starpnozaru vai pārrobežu riskiem būtu jāpiešķir īpaša nozīme kritisko vienību identificēšanas procesā, ņemot vērā to, ka tiem piemīt potenciāls radīt plašāku kaskādes ietekmi uz pamatpakalpojumiem, ko sniedz citas vienības direktīvas pielikumā minētajās nozarēs.

III.2. **Kritisko vienību noturības uzlabošanas stratēģija**

13. Direktīvas 13. apsvērumā paskaidrots, ka, "*lai nodrošinātu visaptverošu pieeju kritisko vienību noturībai, katrā dalībvalstī vajadzētu būt ieviestai kritisko vienību noturības palielināšanas stratēģijai*". Tajā pašā apsvērumā ir precizēts, kas stratēģijā būtu jāizklāsta, proti, "*īstenojamie stratēģiskie mērķi un politikas pasākumi. Saskaņotības un efektivitātes nodrošināšanas nolūkā stratēģija būtu jāizstrādā tā, lai tajā vienmērīgi integrētu esošo politiku, pēc iespējas balstoties uz attiecīgām esošām valstu un nozaru stratēģijām, plāniem vai līdzīgiem dokumentiem*." Stratēģija jāpieņem saskaņā ar direktīvas 4. pantu.

14. Lai panāktu visaptverošu pieeju kritisko vienību identificēšanai, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka to stratēģijās ir paredzēts politikas satvars pastiprinātai koordinācijai starp šīs direktīvas kompetentajām iestādēm un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2022/2555 ([5]) kompetentajām iestādēm saistībā ar informācijas apmaiņu par kiberdrošības riskiem, kiberdraudiem un kiberincidentiem un ar kiberdrošību nesaistītiem riskiem, apdraudējumiem un incidentiem un saistībā ar uzraudzības uzdevumu veikšanu ([6]). Tā kā tas var ietekmēt kritisko vienību identificēšanu nozarēs, kas ir īpaši pakļautas hibrīddraudiem, dalībvalstīm, ieviešot savas stratēģijas un izmantojot tās kritisko vienību identificēšanai, būtu pienācīgi jāņem vērā kritisko vienību apdraudējumu hibrīdais raksturs. Dalībvalstis tiek mudinātas ņemt vērā Eiropas un starptautiskos standartus, kas attiecas uz kritiskajām vienībām piemērojamajiem drošības un noturības pasākumiem un kas var būt pamats dalībvalstu stratēģijām un pēc tam to izraudzīšanas procesiem un lēmumiem.

15. Saskaņā ar direktīvas 4. panta 2. punktu stratēģijā ir jāiekļauj konkrēti elementi, piemēram, stratēģiskie mērķi un prioritātes nolūkā palielināt kritisko vienību vispārējo noturību un kritisko vienību identificēšanas procesa apraksts. Stratēģiskos mērķus un prioritātes varētu lietderīgi izmantot kritisko vienību identificēšanas procesā. Piemēram, izstrādājot stratēģijas prioritātes, varētu noteikt pieņemamu, pieļaujamu un nepieņemamu risku robežvērtības. Tas varētu palīdzēt kompetentajām iestādēm kritisko vienību identificēšanas procesā, kā arī varētu būt noderīgi, nosakot traucējošās ietekmes būtiskumu.

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2555 (2022. gada 14. decembris), ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādi augstu kiberdrošības līmeni visā Savienībā un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 910/2014 un Direktīvu (ES) 2018/1972 un atceļ Direktīvu (ES) 2016/1148 (TID 2 direktīva) (OV L 333, 27.12.2022., 80. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

([6]) Stratēģijas būtu jākoordinē un jāsaskaņo ar nacionālajām klimatadaptācijas stratēģijām un plāniem saskaņā ar 5. panta 4. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts") (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj).

III.3. **Kritisko vienību identificēšanas kritēriji**

16. No direktīvas 6. panta 2. punkta izriet, ka tajā noteiktie trīs kritēriji ir jāpiemēro kumulatīvi, un tas nozīmē, ka vienību, kas atbilst visiem trim kritērijiem, var identificēt kā kritisko vienību saskaņā ar direktīvu.

17. Tāpēc, kā arī ņemot vērā gadījumus, kad direktīvo nepiemēro saskaņā ar direktīvas 1. panta 6. punktu, kā arī 5. panta 1. punktu un 7. panta 1. punktu, identificējot kritiskās vienības būtu jāņem vērā šādi pieci apsvērumi (sk. 1. attēlu):

(a) Vai vienība ir piederīga kādai no nozarēm vai apakšnozarēm un vienību kategorijām, kas uzskaitītas direktīvas pielikumā?

(b) vai vienība sniedz vienu vai vairākus pamatpakalpojumus;

(c) vai vienība darbojas un tās kritiskā infrastruktūra atrodas attiecīgās dalībvalsts teritorijā;

(d) vai incidentam būtu būtiska traucējoša ietekme ([7]) uz viena vai vairāku pamatpakalpojumu sniegšanu, ko veic vienība, vai uz citu pamatpakalpojumu sniegšanu pielikumā noteiktajā nozarēs, kuras ir atkarīgas no attiecīgā pamatpakalpojuma vai attiecīgajiem pamatpakalpojumiem;

(e) vai vienība ietilpst vai neietilpst direktīvas darbības jomā ([8])?

18. Dalībvalstis var izvēlēties secību, kādā tās izvērtē šos apsvērumus. Direktīva neparedz ievērot konkrētu secību.

19. Ja pēc šo apsvērumu izvērtēšanas atklājas, ka vienība kumulatīvi atbilst trim kritērijiem, saskaņā ar direktīvas 6. panta 1. punktu dalībvalstij tā ir jāidentificē kā kritiska vienība. Direktīvas 16. apsvērumā precizēts, ka, "*ja kādā dalībvalstī nav nevienas vienības, kas atbilstu minētajiem kritērijiem, šai dalībvalstij nevajadzētu būt pienākumam identificēt kritisko vienību attiecīgajā nozarē vai apakšnozarē*".

(a) *Vai vienība ir piederīga kādai no nozarēm vai apakšnozarēm un vienību kategorijām, kas uzskaitītas direktīvas pielikumā?*

20. Direktīvas pielikuma trešajā slejā ir uzskaitītas tās vienību kategorijas, kas atbilst to nozaru un apakšnozaru sarakstam, uz kurām attiecas direktīva. Gandrīz visām kategorijām ir norādīti attiecīgie ES nozaru tiesību akti, kuros definēta attiecīgā vienību kategorija. Šie tiesību akti būtu rūpīgi jāapsver identificēšanas procesā, lai izprastu vienību kategoriju, kas ietilpst attiecīgajā nozarē vai apakšnozarē.

21. Identifikācijas procesā būtu jāņem vērā konkrētu nozaru īpatnības. Attiecībā uz enerģētikas nozari direktīvas 5. apsvērumā precizēts, ka "*enerģētikas nozares un jo īpaši elektroenerģijas ražošanas un pārvades metožu jomā (attiecībā uz elektroenerģijas piegādēm) saprot, ka gadījumos, kad tas uzskatāms par lietderīgu, elektroenerģijas ražošana var ietvert kodolelektrostaciju elektroenerģijas pārvades daļas, bet neietver pašus kodolelementus, uz kuriem attiecas nolīgumi un Savienības tiesības, tostarp attiecīgi Savienības tiesību akti par kodolenerģiju*".

22. Attiecībā uz pārtikas nozari jau pieminētajā direktīvas 5. apsvērumā precizēts, ka, "*lai nodrošinātu samērīgu pieeju un pienācīgi atspoguļotu šo vienību lomu un nozīmīgumu valsts līmenī, kritiskās vienības būtu jāidentificē tikai starp tiem pārtikas uzņēmumiem – neatkarīgi no tā, vai tie gūst peļņu vai ne, un neatkarīgi no tā, vai tie ir publiski vai privāti uzņēmumi–, kuri iesaistījušies tikai loģistikā un izplatīšanā vairumtirdzniecībā un liela mēroga rūpnieciskajā ražošanā un pārstrādē un kuriem ir ievērojama tirgus daļa, kā konstatēts valsts līmenī*".

23. Identificējot kritiskās vienības, dalībvalstīm būtu jāņem vērā konkrētu nozaru, piemēram, transporta, īpašā nozīme attiecībā uz jūras vai iekšzemes ūdensceļu ostu, autoceļu, lidostu un dzelzceļu (jo īpaši, ja tie kalpo divējādām funkcijām – militārajai mobilitātei un civiliem mērķiem), ūdensapgādes, enerģētikas un digitālās infrastruktūras būtisko nozīmi pamatpakalpojumu sniegšanai citās nozarēs, to stratēģiskā nozīme, nodrošinot piegādes ķēžu noturību un nelikumīgas tirdzniecības un organizētas noziedzības apkarošanā.

([7]) Kā noteikts saskaņā ar direktīvas 7. panta 1. punktu.

([8]) Direktīvas 1. panta 6. punkts paredz, ka šo direktīvu nepiemēro valsts pārvaldes vienībām, kas veic darbības valsts drošības, sabiedriskās drošības, aizsardzības vai tiesībaizsardzības jomā, tostarp noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu, atklāšanu un krimināl vajāšanu.

24. Attiecībā uz vienībām banku, finanšu tirgus infrastruktūras un digitālās infrastruktūras nozarēs saskaņā ar direktīvas 8. pantu un skaidrojumiem tās 20. un 21. apsvērumā dalībvalstīm, pamatojoties uz tiem pašiem kritērijiem un izmantojot to pašu direktīvā paredzēto procedūru, ir jāidentificē kritiskās vienības šajās nozarēs. Attiecīgajām kompetentajām iestādēm būtu attiecīgi citai citu jāinformē un jāapspriežas, identificējot vienības šajās trīs nozarēs atbilstīgi to vispārējam pienākumam efektīvi sadarboties, lai izpildītu savus uzdevumus saskaņā ar direktīvu, kas noteikta tās 9. panta 1. punktā.

25. Dalībvalstīm, identificējot kritiskās vienības saskaņā ar direktīvas 6. pantu, būtu pienācīgi jāņem vērā vienības, kas sniedz zemūdens elektronisko sakaru un elektroenerģijas pārvades pamatpakalpojumus ([9]).

(b) *Vai vienība sniedz vienu vai vairākus pamatpakalpojumus?*

26. Lai gan Komisijas Deleģētās regulas 2023/2450 ([10]) (turpmāk – "Komisijas deleģētā regula") galvenais mērķis ir izveidot pamatpakalpojumu sarakstu direktīvas pielikumā minētajās nozarēs un apakšnozarēs, kas kompetentajām iestādēm jāizmanto, lai veiktu riska novērtējumus, tas pats saraksts būtu jāizmanto arī vēlāk identifikācijas procesā, lai pieņemtu lēmumu par to, vai vienība atbilst pirmajam kritērijam, proti, vai vienība sniedz vienu vai vairākus pamatpakalpojumus.

27. Komisijas deleģētās regulas 4. apsvērumā ir noteikts, ka "*pamatpakalpojumu saraksts vispārīgi būtu jāizmanto, ņemot vērā visus direktīvas relevantos noteikumus*". Tas ietver definīciju, ka pamatpakalpojumi ir pakalpojumi, kas ir būtiski svarīgi sabiedrības funkciju, saimniecisko darbību, sabiedrības veselības un drošības vai vides uzturēšanai, kā arī valsts pārvaldes vienības definīciju ([11]) un noteikumus par minētās direktīvas darbības jomu ([12]), kas cita starpā ir būtiski, piemērojot pirmo iepriekš minēto kritēriju.

28. Tomēr direktīvas 5. panta 1. punktā ir skaidri noteikts, ka Komisijas deleģētajā regulā ietvertais saraksts nav izsmeļošs. Tāpēc var būt arī citi pamatpakalpojumi, uz kuriem attiecas direktīva, bet kuri sarakstā nav uzskaitīti. Līdz ar to, lai gan tas ir svarīgs atsauces punkts, uzskaitītie pamatpakalpojumi ne vienmēr ir vienīgie, kas jāņem vērā, dalībvalstīm piemērojot direktīvas 6. panta 2. punkta a) apakšpunktu. Minētajos noteikumos ir atsauce uz "pamatpakalpojumiem" kopumā, kas definēti direktīvas 2. panta 5. punktā, un tas nenozīmē tikai pamatpakalpojumus, kas uzskaitīti Komisijas deleģētajā regulā.

(c) *Vai vienība darbojas un tās kritiskā infrastruktūra atrodas attiecīgās dalībvalsts teritorijā?*

29. Izvērtējot šo apsvērumu, dalībvalstīm būtu jāpārbauda, vai vienības patiešām darbojas, t.i., veic savas darbības, to teritorijā un vai to kritiskā infrastruktūra fiziski atrodas to teritorijā. Šie divi elementi (kritiskās vienības darbība un kritiskās infrastruktūras atrašanās vieta) ir izskaidroti direktīvas 16. apsvērumā, kurā norādīts, ka būtu jāuzskata, ka vienība darbojas dalībvalsts teritorijā, ja attiecīgā vienība darbības, kas nepieciešamas attiecīgajam pamatpakalpojumam vai pamatpakalpojumiem, veic attiecīgajā dalībvalstī, un ja attiecīgās vienības kritiskā infrastruktūra, ko izmanto minētā pakalpojuma vai pakalpojumu sniegšanai, fiziski atrodas minētajā dalībvalstī.

([9]) Sk. arī Kopīgo paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei "ES kabeļu drošības rīcības plāns" (JOIN(2025) 9 final).

([10]) Komisijas Deleģētā regula (ES) 2023/2450 (2023. gada 25. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2022/2557, izveidojot pamatpakalpojumu sarakstu (OV L, 2023/2450, 30.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2450/oj). Šis deleģētais akts pieņemts atbilstīgi Direktīvas 5. panta 1. punktam.

([11]) Direktīvas 2. panta 10. punkts.

([12]) Direktīvas 1. panta 6. un 7. punkts.

30. Lai piemērotu direktīvas 6. panta 2. punkta b) apakšpunktu, būtu jāuzskata, ka dalībvalsts teritorija, ievērojot ierobežojumus, kas izriet no LESD 355. panta, aptver attiecīgās dalībvalsts sauszemes teritoriju un iekšzemes ūdensceļus, kā arī teritoriālo jūru (arī tās gultni un dzīles), ko attiecīgā dalībvalsts noteikusi saskaņā ar ANO Jūras tiesību konvenciju (*UNCLOS*). Tā aptver arī ekskluzīvo ekonomikas zonu (EEZ), ko izveidojusi attiecīgā dalībvalsts, un kontinentālo šelfu, tomēr tikai tiktāl, ciktāl pastāv saikne starp kritisko infrastruktūru, kas atrodas to EEZ vai kontinentālajā šelfā, un suverēnām tiesībām vai jurisdikciju, ko piekrastes valsts saskaņā ar *UNCLOS* īsteno minētajās jūras daļās, neskarot citu valstu tiesības un brīvības, ko garantē *UNCLOS*. Tāpēc, piemērojot direktīvas 6. panta 2. punkta b) apakšpunktu, dalībvalstīm attiecīgā gadījumā būtu jāizvērtē katrs gadījums atsevišķi, lai noteiktu, kādā mērā ir aptverta kritiskā infrastruktūra, kas atrodas to EEZ un kontinentālajā šelfā.

31. Piemēram, attiecībā uz zemūdens kabeļiem vai cauruļvadiem, ko izvietojušas citas valstis, īstenojot savas tiesības saskaņā ar *UNCLOS* 58. panta 1. punktu un 79. panta 1. punktu, un kas šķērso piekrastes dalībvalsts EEZ vai kontinentālo šelfu, attiecīgajai dalībvalstij nav pienākuma pildīt direktīvā noteiktos pienākumus attiecībā uz minēto kritisko infrastruktūru, ja vien uz to neattiecas tās funkcionālā suverenitāte un jurisdikcija EEZ un kontinentālajā šelfā saskaņā ar *UNCLOS*. Turpretī zemūdens kabeļiem vai cauruļvadiem, kas atrodas piekrastes dalībvalsts EEZ vai kontinentālajā šelfā, attiecīgajā valstī būtu jāpiemēro direktīvā paredzētie pienākumi, ja šī kritiskā infrastruktūra ir saistīta ar darbībām, ar kurām minētā valsts ir īstenojusi savu suverenitāti vai jurisdikciju EEZ vai kontinentālajā šelfā saskaņā ar *UNCLOS* 56. un 77. pantu.

32. Tā kā direktīvas 6. panta 2. punkta b) apakšpunktā tas nav minēts, vienības reģistrācijas vietu nevajadzētu uzskatīt par šā kritērija elementu. Tāpēc šis elements kritisko vienību identificēšanas procesā saskaņā ar direktīvu būtu uzskatāms par nebūtisku.

(d) *Vai incidentam būtu būtiska traucējoša ietekme uz viena vai vairāku pamatpakalpojumu sniegšanu, ko veic vienība, vai uz citu pamatpakalpojumu sniegšanu pielikumā noteiktajā nozarēs, kuras ir atkarīgas no attiecīgā pamatpakalpojuma vai attiecīgajiem pamatpakalpojumiem?*

33. Jautājums par traucējošas ietekmes būtiskuma noteikšanu ir sīkāk aplūkots direktīvas 7. panta 1. punktā, kurā ir uzskaitīti kritēriji, kas jāņem vērā šai nolūkā. Minētie kritēriji ir sīkāk izskaidroti šo pamatnostādņu IV iedaļā.

(e) *Vai vienība ietilpst vai neietilpst direktīvas darbības jomā?*

34. Ja vienība pieder kādai no vienību kategorijām, uz kurām direktīva neattiecas, kā noteikts direktīvas 1. panta 6. punktā, nav pienākuma to identificēt kā kritisko vienību saskaņā ar direktīvu.

35. Neraugoties uz juridisko prasību dalībvalstīm piemērot direktīvā paredzētos kritērijus, kā paskaidrots šo pamatnostādņu III.3. iedaļā (A-D), tās, ievērojot valsts tiesību aktus un rīkojoties saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, var ar kritiskajām vienībām saistītos pienākumus var piemērot vienībām, kas darbojas citās nozarēs, kuras tiek uzskatītas par kritiski svarīgām saskaņā ar valsts tiesību aktiem un kuras direktīvas pielikumā nav minētas.

36. Kā paskaidrots iepriekš 28. punktā, lai gan Komisijas deleģētā regula ir būtisks atsauces punkts, dalībvalstīm var nākties ņemt vērā citus pamatpakalpojumus, kas Komisijas deleģētajā regulā nav uzskaitīti. Turklāt dalībvalstis, ievērojot valsts tiesību aktiem un rīkojoties saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, var pieņemt lēmumu piemērot noturību veicinošus pienākumus vienībām, kas sniedz citus pakalpojumus, kuri nav pamatpakalpojumi, uz kuriem attiecas šī direktīva.

37. Tādējādi dalībvalstis, ievērojot valsts tiesību aktiem un rīkojoties saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, var identificēt citas kritiskās vienības, kas nav identificētas, pamatojoties uz direktīvu ([13]). Līdz ar to, tā kā šādas vienības tiktu identificētas, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, tām nav jāatbilst kumulatīvajiem kritērijiem, kas minēti direktīvas 6. panta 2. punktā un izskaidroti iepriekš.

IV. NESAISTOŠAS PAMATNOSTĀDNES, LAI ATVIEGLOTU KRITĒRIJU PIEMĒROŠANU TRAUCĒJOŠAS IETEKMES BŪTISKUMA NOTEIKŠANAI

38. Lai gan no direktīvas 7. panta 1. punkta izriet, ka, nosakot traucējošās ietekmes būtiskumu, ir jāņem vērā visi kritēriji, dalībvalstis var padziļināti izvērtēt šo kritēriju konkrētu nozīmi, ņemot vērā attiecīgā gadījuma īpašos apstākļus.

IV.1. **Lietotāju skaits, kuri izmanto pamatpakalpojumu**

39. Dalībvalstis, piemērojot šo kritēriju, tiek mudinātas ņemt vērā šādus aspektus:

a) gan fiziskas, gan juridiskas personas kā lietotājus;

b) citas kritiskās vienības kā lietotājus;

c) kopējo lietotāju skaitu, kas tieši izmanto pamatpakalpojumu, un/vai, ciktāl iespējams, aplēst pamatpakalpojuma netiešo lietotāju skaitu, proti, personas, kas tieši neizmanto pakalpojumu, taču izjustu tā traucējumu ietekmi.

40. Izmantojot robežvērtību lietotāju skaita novērtēšanai, saistībā ar izvēlēto robežvērtību būtu jāņem vērā šādi aspekti:

a) vai lietotāji ir koncentrēti noteiktā teritorijā vai izkliedēti reģionā;

b) vai lietotāji ir neaizsargātas grupas, piemēram, vecāka gadagājuma cilvēki, personas ar invaliditāti vai bērni;

c) vai notiek laika ziņā kritiski svarīga paļaušanās uz attiecīgo pamatpakalpojumu, piemēram, uz zemes bāzētas kosmosa infrastruktūras operatoru gadījumā;

d) attiecīgā pamatpakalpojuma lietotāju skaits nav liels, bet šie lietotāji ļoti lielā mērā paļaujas uz pamatpakalpojumu, piemēram, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēja gadījumā.

IV.2. **Apmērs, kādā citas pielikumā noteiktās nozares un apakšnozares ir atkarīgas no attiecīgā pamatpakalpojuma**

41. Kritiskās vienības bieži vien ir cieši saistītas un savstarpēji atkarīgas sarežģītos veidos. Atkarības un savstarpējās atkarības ir riska multiplikators, kas var palielināt traucējošās ietekmes būtiskumu.

42. Dalībvalstis, piemērojot šo kritēriju, tiek mudinātas ņemt vērā šādus aspektus:

a) vai no attiecīgā pamatpakalpojuma ir atkarīgas divas vai vairāk nozares;

b) vai kritiskajām vienībām, kas darbojas citās nozarēs un apakšnozarēs, nevis attiecīgajā nozarē, ir pieejamas pamatpakalpojuma alternatīvas;

c) vai incidenta, kas saistīts ar pamatpakalpojuma sniegšanu, traucējošā ietekme var strauji palielināties un izraisīt kaskādes efektu citās nozarēs un apakšnozarēs.

([13]) Sk. direktīvas 3. pantu, kurā noteikts, ka direktīva neliedz dalībvalstīm pieņemt vai paturēt spēkā valsts tiesību aktu noteikumus nolūkā panākt augstāku kritisko vienību noturības līmeni, ar noteikumu, ka šādi noteikumi ir saderīgi ar Savienības tiesību aktos noteiktajiem dalībvalstu pienākumiem.

43. Direktīvas 18. apsvērumā paskaidrots, ka, *"nosakot to, cik lielā mērā citas nozares un apakšnozares ir atkarīgas no kritiskās vienības sniegta pamatpakalpojuma, dalībvalstīm, ciktāl iespējams, būtu jāņem vērā arī ietekme uz piegādes ķēdi"*.

44. Lai novērstu šādu ietekmi uz piegādes ķēdi, dalībvalstis tiek mudinātas izmantot esošos kartēšanas risinājumus vai veikt piegādes ķēžu kartēšanu attiecībā uz pamatpakalpojumiem, ko sniedz vienības direktīvas darbības jomā esošajās nozarēs, piemēram, tiešie piegādātāji un klienti, netiešie piegādātāji un klienti, starpnozaru un pārrobežu atkarības, tai skaitā ārpus ES.

IV.3. **Ietekme, ko pakāpes un ilguma ziņā varētu radīt incidenti uz ekonomiskām un sabiedriskām darbībām, vidi, sabiedrības drošumu un drošību vai iedzīvotāju veselību**

45. Lai novērtētu incidenta pakāpi un ilgumu, atsevišķi būtu jāņem vērā katrs no direktīvas 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajiem elementiem. Jo lielāks ir incidenta ilgums un jo lielāka tā intensitāte, jo būtu jāņem vērā būtiskāka ietekme uz ekonomiskajām un sabiedriskajām darbībām, vidi, sabiedrības drošumu un drošību vai iedzīvotāju veselību.

46. Dalībvalstis, piemērojot šo kritēriju, tiek mudinātas ņemt vērā turpmāk norādītos elementus.

47. Attiecībā uz incidentu iespējamo ietekmi uz ekonomiskajām darbībām dalībvalstis tiek mudinātas ņemt vērā:

a) aplēstās tiešās izmaksas, kas saistītas ar traucējumu radīto fizisko kaitējumu, darījumdarbības traucējuma smagumu un ilgumu pēc darbības apturēšanas, ieņēmumu zudumu, iespējamu uzņēmumu slēgšanu un apdrošināšanas izmaksas, ja to ietekme ir pietiekami būtiska, lai potenciāli ietekmētu makroekonomiku;

b) aplēstās izmaksas, ko rada piegādes ķēdes traucējumi, kuri izraisa kavēšanos un deficītu pamatpakalpojumu sniegšanā, patērētāju tēriņu samazināšanos un sabiedrības uzticības zudumu;

c) aplēstās izmaksas, ko rada ietekme uz ieguldījumiem, tirdzniecību un ilgtermiņa ekonomikas izaugsmi.

48. Attiecībā uz ietekmi, kāda incidentiem varētu būt uz sabiedriskām darbībām, dalībvalstis tiek mudinātas novērtēt, cik būtiski varētu būt traucējumi valdības darbībā centrālā, reģionālā vai vietējā līmenī un privātā sektora darbību traucējumi, kas kavē vispārējo spēju sniegt pamatpakalpojumus, tai skaitā ikdienas dzīves traucējumi.

49. Attiecībā uz incidentu iespējamo ietekmi uz vidi dalībvalstis tiek mudinātas ņemt vērā:

a) aplēsto kaitējumu ekosistēmām un ekosistēmu pakalpojumu pieejamību, kā definēts 2. panta 14. punktā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2020/852 ([14]) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai;

b) ietekmi uz gaisa kvalitāti (gaisa piesārņotāju koncentrācija, gaisa kvalitātes rādītāji, izmaiņas ūdens ekosistēmā), ūdens kvalitāti (ūdens un jūras piesārņotāju koncentrācijas izmaiņas, ūdens kvalitāte, ietekme uz cilvēka veselību, kaitējums bioloģiskajai daudzveidībai), zemi (augsne, atmežošana, urbanizācija, lauksaimniecība, izmaiņas bioloģiskajā daudzveidībā);

c) ietekmi uz klimata pārmaiņām, arī siltumnīcefekta gāzu emisiju izmaiņas;

d) akūtu vai hronisku klimata risku īstenošanos.

([14]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020., 13., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj).

50. Novērtējuma par incidentu iespējamo ietekmi uz vidi pamatā jābūt visaptverošai pieejai, kurā ņemta vērā gan tiešā, gan arī netiešā ietekme un īstermiņa un ilgtermiņa sekas. Dalībvalstis tiek mudinātas izmantot esošos ietekmes uz vidi novērtējumus vai veikt šādus novērtējumus vai stratēģiskos vides novērtējumus, vai aprites cikla novērtējumus.

51. Attiecībā uz incidentu iespējamo ietekmi uz sabiedrības drošumu un drošību dalībvalstis tiek mudinātas ņemt vērā:

a) dažādu veidu incidentu sekas un ietekmi uz pamatpakalpojumu sniegšanu pakāpes un ilguma ziņā, kā arī uz tādu valdības pakalpojumu pieejamību un efektivitāti, kas saistīti ar sabiedrības drošību un drošumu, piemēram, uz policijas dienestiem, ugunsdrošības dienestiem, tiesām un ieslodzījuma vietām, noziedzības līmeni, sabiedrības nemieru iespējamību pamatpakalpojumu vai preču deficīta dēļ vai izmaiņām sabiedrības priekšstatos par drošību un drošumu;

b) ietekmi uz valdības dienestu, kas gādā par sabiedrības drošību un drošumu, reaģēšanas spēju pieejamību un efektivitāti.

52. Lai novērtētu incidentu iespējamo ietekmi uz sabiedrības drošību un drošumu, dalībvalstis tiek mudinātas izmantot rezultātus, kas gūti, veicot riska, apdraudējumu un neaizsargātības novērtējumus, noziedzības analīzi un kartēšanu, ārkārtas situāciju pārvarēšanas plānošanu un mācības, kā arī, iesaistot ieinteresētās personas.

53. Attiecībā uz incidentu iespējamo ietekmi uz iedzīvotāju veselību dalībvalstis tiek mudinātas ņemt vērā:

a) piekļuves veselības aprūpei zaudēšanu sakarā ar novēlotu ārstēšanu, nespēju sasniegt medicīnas iestādes, personāla trūkumu, nespēju risināt sabiedrības veselības ārkārtas situācijas, farmaceitisko pamatproduktu, medicīnisko krājumu un medicīnisko ierīču, kas sabiedrības veselības ārkārtas situācijā tiek uzskatīti par kritiski svarīgām, ražošanas traucējumus vai pārtraukšanu, zāļu trūkumu, ietekmi uz garīgo veselību, augstāku saslimstību un mirstību (augstāks hronisko slimību rādītājs, infekcijas slimību izplatīšanās, ievainojumi, bojāgājušie);

b) pārtikas piegādes ķēdes traucējumus, (dzeramā) ūdens apgādes traucējumus vai ūdens kontamināciju;

c) ietekmi uz neaizsargātu grupu (vecāku cilvēku, bērnu, personu ar zemiem ienākumiem, pacientu ar iepriekšējām saslimšanām) veselību.

54. Lai novērtētu incidentu iespējamo ietekmi uz sabiedrības veselību, dalībvalstis tiek mudinātas izmantot sabiedrības veselības uzraudzību ar mērķi līdzsekot slimību uzliesmojumiem un mirstības rādītāju izmaiņām, kā arī veikt vides monitoringu; veikt apsekojumus un intervijas, lai vāktu datus par piekļuvi veselības aprūpei un pieredzi, kas gūta pirms un pēc traucējumiem; veikt ģeotelpisko analīzi ar mērķi kartēt neaizsargātas grupas un teritorijas ar ierobežotu piekļuvi veselības aprūpei.

IV.4. **Vienības tirgus daļa attiecīgā pamatpakalpojuma vai attiecīgo pamatpakalpojumu tirgū**

55. Tirgus daļa parāda piegādātāju relatīvo stāvokli tirgū, un parasti to nosaka, pamatojoties uz attiecīgo produktu noieta vai pirkumu apjomu konkrētā ģeogrāfiskajā apgabalā. Principā ir noderīga gan informācija par noieta vai pirkumu vērtību, gan par noieta vai pirkumu apjomu ([15]). Dalībvalstis tiek mudinātas iepazīties arī ar nozaru statistikas datiem vai veikt tirgus izpēti, lai noteiktu vienības tirgus daļu.

([15]) Komisijas paziņojums – Komisijas paziņojums par jēdziena konkrētais tirgus definīciju Savienības konkurences tiesībās (OV C, C/2024/1645, 22.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1645/oj), 105-107. lpp.

56. Tirgus daļas kritērijs vienmēr būtu jāskata kopā ar citiem kritērijiem, jo neliela atkarība no pamatpakalpojuma vai alternatīvu pakalpojumu sniedzēju pieejamība var ievērojami samazināt traucējošās ietekmes būtiskumu. Atkarība varētu būt nozīmīgs faktors tirgus daļas ietekmes novērtēšanā, jo tā var palīdzēt izskaidrot, kādā mērā sabiedrība, konkrētas nozares vai citas vienības izmanto konkrētu pamatpakalpojumu. Novērtējot tirgus daļas ietekmi, atkarība sniedz ieskatu par vienības relatīvo sistēmisko nozīmi un kritiskumu attiecīgā pamatpakalpojuma vai pakalpojumu tirgū.

57. Vienības ar lielu tirgus daļu pamatpakalpojumu traucējumiem visticamāk piemīt lielāks riska potenciāls radīt kaskādes ietekmi uz citu pamatpakalpojumu sniegšanu, it īpaši, ja attiecīgais pamatpakalpojums tiek sniegts nozarē, kas veido daudzējādas savstarpējas atkarības ar citām nozarēm, piemēram, enerģētikas vai transporta nozarēm. Tāda incidenta traucējošā ietekme, kas skar vienības ar nelielu tirgus daļu pamatpakalpojuma sniegšanu, arī var būt būtiska, ja vienība sniedz unikālu vai neaizstājamu pamatpakalpojumu, kas nepieciešams nozarei.

58. Attiecībā uz tirgus novērtēšanas modeļiem vai metodiku jānorāda, ka var izmantot dažādas uzņēmējdarbības analīzes metodes, piemēram, Portera piecu spēku metodi ([16]), *SWOT* analīzi ([17]), *PESTLE* ([18]), tirgus segmentācijas stratēģiju ([19]), klientu pieredzes kartēšanu ([20]) un uzņēmējdarbības modeli *Canvas* ([21]).

IV.5. **Ģeogrāfiskā teritorija, ko incidents varētu ietekmēt, tai skaitā jebkāda pārrobežu ietekme**

59. Dalībvalstis tiek mudinātas ņemt vērā neaizsargātību, kas izriet no dažu ģeogrāfisko teritoriju, piemēram, salu reģionu, attālo reģionu vai kalnu apvidu, izolācijas pakāpes saskaņā ar direktīvas 7. panta 1. punkta e) apakšpunktu. Šādām ģeogrāfiskām teritorijām parasti ir īpašas vajadzības pamatpakalpojumu ziņā un ierobežotas spējas pārvarēt traucējumus.

60. Turklāt šā kritērija piemērošanai var būt svarīgi arī citi elementi:

a) incidenta tiešā vai netiešā ietekme ģeogrāfiskajā teritorijā, ietekmi izsakot kā platību;

b) incidenta tiešā vai netiešā ietekme uz skarto teritoriju, proti, tas, vai ietekme ir vietēja, reģionāla, valsts mēroga vai pārrobežu;

c) ģeogrāfiskās teritorijas iezīmes, piemēram, zeme, gaisa telpa, ūdens, pilsēta, lauku apgabals vai meži.

61. Lai novērtētu ģeogrāfisko teritoriju, ko incidents varētu ietekmēt, dalībvalstis tiek mudinātas veikt novērojumus uz vietas, vākt datus no satelītattēliem un no gaisa uzņemtiem attēliem, izmantot skaitīšanas datus, enerģijas pārvades infrastruktūras kartes, transporta infrastruktūras kartes, vides monitoringa tīklus un ĢIS datubāzes ([22]).

([16]) Pieeja, ko izmanto, lai analizētu nozares konkurences vidi, pamatojoties uz šādiem pieciem faktoriem: sāncensība, jaunpienācēji, piegādātāji, klienti un aizstājēji.

([17]) Pieeja, ko izmanto, lai raksturotu iekšējos un ārējos spēkus, kas organizācijai var radīt iespējas vai riskus. Tajā tiek ņemtas vērā organizācijas stiprās puses un trūkumi, kā arī ārējās iespējas un apdraudējumi.

([18]) *PESTLE* analīzē tiek ņemti vērā politiskie, ekonomiskie, sociālie, tehnoloģiskie, juridiskie un vides faktori un novērtēta šo ārējo faktoru ietekme uz organizācijas rentabilitāti.

([19]) Metode, ko izmanto, lai tirgu sadalītu konkrētos segmentos, pamatojoties uz pircēju pazīmēm un vēlmēm.

([20]) Metode, ko izmanto, lai izprastu un vizualizētu klientu pazīmes un vēlmes.

([21]) Metode, ko izmanto, lai izvērtētu un vizualizētu dažādus būtiskus uzņēmuma elementus.

([22]) Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas (ĢIS) spējas var izmantot, lai noteiktu apdraudējumus un vizualizētu iespējamo ietekmi, ko varētu radīt incidents. Tās ir arī noderīgas, lai izstrādātu mitigācijas pasākumus un veidotu noturības spējas, lai pārvarētu potenciālo ietekmi.

IV.6. **Vienības nozīmīgums pietiekama pamatpakalpojuma līmeņa uzturēšanai, ņemot vērā alternatīvu līdzekļu pieejamību**

62. Šim kritērijam cita starpā ir nozīme saistībā ar dzīvībai nepieciešamu pakalpojumu sniegšanu, piemēram, dzeramā ūdens, notekūdeņu savākšanas, enerģijas un veselības aprūpes nodrošināšanu, pārtikas ražošanu un izplatīšanu, kā arī transporta pakalpojumu, tai skaitā satiksmes pārvaldības pakalpojumu, sniegšanu, jo bez šiem pakalpojumiem notiktu ekonomikas un sabiedrības sabrukums. Vērtējot vienības nozīmīgumu pietiekama pamatpakalpojuma līmeņa uzturēšanai, dalībvalstīm saskaņā ar direktīvas 7. panta 1. punkta f) apakšpunktu jāņem vērā alternatīvu līdzekļu pieejamība minētā pamatpakalpojuma sniegšanai. Šai sakarā tās tiek mudinātas apsvērt šādas alternatīvas attiecībā uz pieejamību, to, cik ātri šādu alternatīvu iespējams izmantot, alternatīvā pakalpojuma kvalitāti un papildu izmaksām. Ja lietotājiem nav dzīvotspējīgas pamatpakalpojuma alternatīvas, traucējošās ietekmes sekas parasti ir būtiskākas neatkarīgi no tā, cik daudz lietotāju traucējums skar. Turklāt būtu jāņem vērā pamatpakalpojuma raksturs tā kritiskuma, iezīmju un galvenā mērķa ziņā.

PIELIKUMS

BRĪVPRĀTĪGA KOPĒJA ZIŅOŠANAS VEIDNE

I. VISPĀRĪGI APSVĒRUMI

Direktīvas 5. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāveic riska novērtējums, ko tās izmanto, lai identificētu kritiskās vienības saskaņā ar direktīvu.

Saskaņā ar direktīvas 5. panta 4. punktu dalībvalstīm ir jāsniedz Komisijai attiecīga informācija par dalībvalsts riska novērtējumā identificēto risku veidiem un tā rezultāti par katru direktīvas pielikumā noteikto nozari un apakšnozari.

Direktīvas 5. panta 5. punkts paredz, ka, lai izpildītu direktīvas 5. panta 4. punkta prasības, Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm izstrādā brīvprātīgu kopēju ziņošanas veidni.

Lai gan minētā kopējā ziņošanas veidne pēc būtības ir brīvprātīga, dalībvalstis tiek mudinātas to izmantot, sniedzot informāciju saskaņā ar direktīvas 5. panta 4. punktu. Kopējo ziņošanas veidni paredzēts izmantot, lai ziņotu par katru nozari atsevišķi un, ziņojot par nozarēm ar apakšnozarēm, – arī apakšnozaru līmenī. Piemēram, enerģētikas nozarē ar piecām apakšnozarēm ziņošanas veidne tiktu izmantota piecas reizes.

Šī veidne ir paredzēta, lai saskaņotā veidā apkopotu informāciju, kas tiek uzskatīta par būtisku ziņošanai Komisijai neatkarīgi no tā, vai tā ir neklasificēta vai klasificēta. Tomēr, ja dalībvalstis izvēlas izmantot šo veidni kā pamatu detalizētākas vai klasificētas informācijas kopīgošanai, tam vienmēr būtu jānotiek, izmantojot piemērotus saziņas kanālus.

Šo veidni nevajadzētu uzskatīt ne par norādījumu dokumentu, ne par aizstājēju riska novērtējumiem, kas dalībvalstīm jāveic saskaņā ar direktīvas 5. pantu.

II. VEIDNES AIZPILDĪŠANĀ VĒRĀ ŅEMAMIE APSVĒRUMI

Pirmajā iedaļā dalībvalstīm būtu jāatzīmē identificētie risku veidi, kas varētu ietekmēt pamatpakalpojumu sniegšanu nozarē un apakšnozarē, par kuru tiek ziņots. Var atzīmēt vairākus identificētos risku veidus. Ja risks ir identificēts, dalībvalstīm būtu jāapsver attiecīgā riska veida sīkāks izklāsts.

Otrajā iedaļā dalībvalstīm būtu jāizdara atzīmes neaizsargātību sarakstā un tādas potenciālās ietekmes sarakstā, kas tiek uzskatīta par būtisku, kvalificējot riska novērtējuma rezultātus. Turklāt, ziņojot par rezultātiem, dalībvalstīm būtu jāsniedz arī vispārējs novērtējums par ietekmi, ko rada pamatpakalpojumu sniegšanas traucējumi nozarē un apakšnozarē, par kuru tiek ziņots. Visbeidzot, dalībvalstīm būtu jāapsver atbildes sniegšana par riska novērtējuma rezultātiem, sniedzot rakstisku izklāstu.

Trešajā iedaļā dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja dalīties ar papildu atziņām par identificētajiem riska veidiem pēc riska novērtējuma veikšanas, kā arī par tā rezultātiem, sniedzot rakstisku izklāstu par metodisko pieeju, paraugpraksi vai gūto pieredzi riska novērtēšanas procesā. Šajā kontekstā riska novērtējums ir viss process, ko veic, lai noteiktu riska veidu un apmēru, identificējot un analizējot iespējamus attiecīgos draudus, neaizsargātību un apdraudējumus, kas varētu novest pie incidenta, un novērtējot potenciālos attiecīgā incidenta izraisītos zaudējumus vai traucējumus pamatpakalpojuma sniegšanā, kā noteikts direktīvas 2. panta 7. punktā.

Ceturtajā un pēdējā iedaļā dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja sniegt papildu informāciju par to ziņošanas pienākumu saskaņā ar direktīvas 5. panta 4. punktu, sniedzot papildu rakstisku izklāstu.

IDENTIFIKĀCIJAS PARAMETRI

Dalībvalsts:	
Kompetentā iestāde:	
Pārskata periods:	
Nozare:	**Apakšnozare:**
☐ **Enerģētika**	☐ Elektroenerģija ☐ Centralizētā siltumapgāde un aukstumapgāde ☐ Nafta ☐ Gāze ☐ Ūdeņradis
☐ ☐ **Transports**	☐ Gaisa transports ☐ Dzelzceļa transports ☐ Ūdens transports ☐ Autotransports ☐ Sabiedriskais transports
☐ **Banku nozare**	
☐ **Finanšu tirgus infrastruktūra**	
☐ **Veselība**	
☐ **Dzeramais ūdens**	
☐ **Notekūdeņi**	
☐ **Digitālā infrastruktūra**	
☐ **Valsts pārvalde**	
☐ **Kosmoss**	
☐ **Pārtikas ražošana, pārstrāde un izplatīšana**	
_____	_____

1. IDENTIFICĒTIE RISKA VEIDI

1.1.	**Dabas radīti riski** ☐ Bioloģiski (piemēram, saistīti ar veselību, epidēmijas, pandēmijas u. c.) ☐ Ģeofiziski (piemēram, zemestrīces, vulkāniskā aktivitāte, zemes nogruvumi u. c.) ☐ Hidrometeoroloģiskie (piemēram, ekstrēmi laikapstākļu notikumi, vētras, nokrišņi, plūdi, ūdens trūkums, sausums, dabas ugunsgrēki, karstuma viļņi, aukstuma periodi u. c.) ☐ Ārpusatmosfēras (piemēram, saules uzliesmojumi u. c.) ☐ Citi akūti vai hroniski dabas radīti riski, kas saistīti ar klimata pārmaiņām vai dabisko vidi (piemēram, jūras līmeņa celšanās, piesārņojums u. c., lūdzu, paskaidrojiet sīkāk): **Cilvēka radīti riski** ☐ Ķīmiski ☐ Radioloģiskie vai nukleārie ☐ Hibrīdriski ([1]) ☐ Sabotāža ☐ Terorisma riski (piemēram, izmantojot sprāgstvielas, ķīlnieku sagrābšanu u. c.)

	☐ Citas noziedzīgas darbības (piemēram, ļaunprātīga dedzināšana, korupcija, ielaušanās un iekļūšana, uzbrukumi, vandālisms u. c.) ☐ Iekšnieku radītie riski (piemēram, ļaunprātīgi nodomi, cilvēka kļūda, nolaidība u. c.) ☐ Kiberdrošības riski ☐ Militārie riski ☐ Ārvalstu tiešie ieguldījumi, kas negatīvi ietekmē drošību vai sabiedrisko kārtību ☐ Spiegošana kā gatavošanās citiem cilvēka radītiem riskiem (piemēram, novērošana ar droniem, datu zādzība u. c.) ☐ Sabiedrības riski (piemēram, sacelšanās, streiks u. c.) ☐ Citi cilvēka radīti riski (lūdzu, paskaidrojiet sīkāk): **Tehniskie/tehnoloģiskie riski** ☐ Nejauši riski (piemēram, kļūda, atteice, nepareiza darbība, sadursme, bīstamu materiālu noplūde, radiācija u. c.) ☐ Strukturāls sabrukums (piemēram, fiziskās infrastruktūras stāvokļa pasliktināšanās laika gaitā vai ietekmes rezultātā) ☐ Jauno (digitālo) tehnoloģiju izmantošana (piemēram, MI izmantošana u. c.) **Kombinētie riski** ☐ Starpnozaru riski ☐ Pārrobežu riski ☐ Nozares iekšējie riski ☐ Citi kaskādveida riski, kas rodas pēc pamatpakalpojuma traucējumiem (piemēram, *NaTech* ([2]), kosmiskie atkritumi u. c.) ☐ Tikai nozarei un apakšnozarei raksturīgi riski (lūdzu, paskaidrojiet sīkāk): ☐ Citi (lūdzu, paskaidrojiet sīkāk):
	Rakstisks izklāsts

([1]) Termins "hibrīddraudi" attiecas uz situācijām, kad apdraudētāji – valstiski vai nevalstiski dalībnieki – cenšas savā labā izmantot ES neaizsargātību, koordinētā veidā izmantojot dažādus pasākumus (piemēram, diplomātiskus, militārus, ekonomiskus, tehnoloģiskus), vienlaikus nesasniedzot formāli noteiktas karadarbības robežvērtības. Šī kategorija pēc definīcijas parasti attiecas uz vairāk nekā vienu risku, un tāpēc tā būtu jāatzīmē kopā ar citiem attiecīgajiem riskiem.

([2]) Dabas apdraudējumu radīta tehnoloģiska sekundārā ietekme.

2. RISKA NOVĒRTĒJUMA REZULTĀTI	
2.1.	**Neaizsargātība** ☐ Starpnozaru atkarības (atbilstīgi nozarēm, kas noteiktas direktīvas pielikumā) (lūdzu, paskaidrojiet sīkāk) ☐ Nozaru vai apakšnozaru atkarības (atbilstīgi nozarēm un apakšnozarēm, kas noteiktas direktīvas pielikumā) (lūdzu, paskaidrojiet sīkāk) ☐ Atkarības no vienību kategorijām (atbilstīgi vienību kategorijām, kas noteiktas direktīvas pielikumā) (lūdzu, paskaidrojiet sīkāk) ☐ Atkarība no vienībām citās dalībvalstīs (lūdzu, paskaidrojiet sīkāk) ☐ Atkarība no vienībām trešās valstīs (lūdzu, paskaidrojiet sīkāk) ☐ Piegādes ķēdes atkarības ☐ Darbinieku drošība un informētība ☐ Tikai nozarei un apakšnozarei raksturīga neaizsargātība (lūdzu, paskaidrojiet sīkāk) ☐ Citi (lūdzu, paskaidrojiet sīkāk):
	Rakstisks izklāsts
2.2.	**Būtiski traucējoša incidenta potenciālā ietekme** ☐ Ekonomiskās darbības (piemēram, finansiāls kaitējums/zaudējumi, bezdarbs, kaitējums reputācijai, eksporta ierobežojumi, ārvalstu ieguldījumu samazināšanās, tūrisma samazināšanās u. c.) ☐ Sabiedriskās darbības (piemēram, valdības darbības traucējumi u. c.) ☐ Vide (piemēram, kaitējums, piesārņojums u. c.) ☐ Sabiedrības drošība (piemēram, ietekme uz neatliekamās palīdzības dienestiem, pārvietošana, evakuācija u. c.) ☐ Drošība (piemēram, teritoriālā integritāte, ietekme uz tiesībaizsardzības dienestiem, aizsardzība u. c.) ☐ Iedzīvotāju veselība (piemēram, slimības, personāla trūkums, zāļu, medicīnisko ierīču vai medicīnisko krājumu trūkums u. c.)

	☐ Starptautiskās attiecības un partnerības vai diplomātiskās attiecības (piemēram, ar trešām valstīm, starptautiskajām organizācijām, tirdzniecība u. c.) ☐ Attiecīgajā nozarē un citās nozarēs, kas noteiktas direktīvas pielikumā ☐ Uz sabiedrību (piemēram, nāves gadījumi, ievainojumi u. c.) ☐ Uz iekšējo tirgu ☐ Uz pamatpakalpojumiem sešās vai vairāk dalībvalstīs ☐ Tikai nozarei un apakšnozarei raksturīga ietekme (lūdzu, paskaidrojiet sīkāk) ☐ Citāda ietekme (lūdzu, paskaidrojiet sīkāk):
	Rakstisks izklāsts
2.3.	**Traucējoša incidenta ietekmes smagums** ☐ Salīdzinoši nenozīmīga ☐ Maznozīmīga ☐ Mēreni nozīmīga ☐ Ļoti nozīmīga ☐ Ārkārtīgi nozīmīga
	Rakstisks izklāsts

3. PAPILDU ATZIŅAS PAR IDENTIFICĒTAJIEM RISKA VEIDIEM UN RISKA NOVĒRTĒJUMA REZULTĀTIEM	
3.1.	**Metodiskā pieeja**
	Rakstisks izklāsts
3.2.	**Paraugprakse**
	Rakstisks izklāsts
3.3.	**Gūtā pieredze**
	Rakstisks izklāsts

4. PAPILDU INFORMĀCIJA	
4.1.	*Rakstisks izklāsts*